

**REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO**

Program

**uvajalnega in temeljnega usposabljanja poveljnikov Civilne zaščite
in njihovih namestnikov ter članov štabov Civilne zaščite**

v občinah in regijah

Ljubljana, november 2003

Na podlagi 111. in 114. člena zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 64/94, 33/00-odl. us in 87/01 ZMatD) ter 12., 31. in 32. člena uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 22/99, 99/99, 102/00, 106/02)

predpisujem

Program
uvajalnega in temeljnega usposabljanja poveljnikov Civilne zaščite
in njihovih namestnikov ter članov štabov Civilne zaščite
v občinah in regijah

I. NAMEN

Namen programa je seznaniti udeležence z osnovnimi vsebinami, ki jih poveljniki Civilne zaščite in njihovi namestniki (v nadaljevanju poveljniki Civilne zaščite) in člani štabov Civilne zaščite kot njihovi svetovalni organi potrebujejo za uspešno operativno strokovno vodenje Civilne zaščite in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah ter za odpravljanje posledic nesreč.

II. CILJI

Cilji usposabljanja so:

- seznaniti udeležence z organizacijo in delovanjem sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in z njegovo normativno ureditvijo s poudarkom na ocenah ogroženosti, načrtih zaščite in reševanja, organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter informacijskega sistema, zaščitnih ukrepov, silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč ter osebni in vzajemni zaščiti
- seznaniti udeležence z vlogo in nalogami poveljnikov CZ in članov štabov CZ
- seznaniti udeležence z osnovami vodenja intervencij
- seznaniti udeležence o sodelovanju poveljnikov CZ oz. članov štabov CZ z nad oz. podrejenimi štabi CZ, vodji intervencije, Policijo, Slovensko vojsko in zdravstveno reševalno službo ter drugimi pristojnimi službami
- seznaniti udeležence o stikih z javnostmi in psiholoških vidikih nesreč
- s študijami primerov prenesti na udeležence izkušnje iz različnih nesreč
- s praktičnimi vajami omogočiti udeležencem osvojitve osnovnih veščin in spretnosti za vodenje aktivnosti zaščite, reševanja in pomoči v skladu s pristojnostmi.

III. OBLIKE

Usposabljanje poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite je organizirano v obliki tečaja.

IV. UDELEŽENCI

Usposabljanje je namenjeno poveljnikom in namestnikom poveljnikov Civilne zaščite (v nadaljevanju poveljniki Civilne zaščite) ter članom štabov Civilne zaščite v:

- v regijah
- lokalnih skupnostih (občinah oz. mestnih občinah)
- lokalnih skupnostih v mestnih četrtih in drugih delih naselij, ki so zaokrožena celota z več kot 3000 prebivalci ter v naseljih z več kot 3000 prebivalci (sektorski in krajevni poveljniki Civilne zaščite in člani štabov Civilne zaščite).

Udeleženci usposabljanja so lahko tudi strokovni delavci za zaščito in reševanje oziroma ciljne skupine iz drugih resorjev, ki so vključene v aktivnosti zaščite in reševanja.

V. NOSILCI IN IZVAJALCI

Nosilec usposabljanja poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite lokalnih skupnosti in regij je Uprava RS za zaščito in reševanje, izvajalec pa Izobraževalni center za zaščito in reševanje Republike Slovenije. Nosilec usposabljanj sektorskih in krajevnih poveljnikov CZ in članov štabov CZ je ustanovitelj, izvajalec pa občina, pooblašcene izobraževalne organizacije ali po dogovoru Izobraževalni center za zaščito in reševanje Republike Slovenije.

VI. KRAJ IN OBJEKTI

Usposabljanje poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite lokalnih skupnosti in regij se izvaja v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje Republike Slovenije, lokacijo usposabljanja sektorskih in krajevnih poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite pa določi ustanovitelj v dogovoru z izvajalcem.

VII. TRAJANJE

Usposabljanje poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite lokalnih skupnosti traja najmanj tri dni oz. 30 pedagoških ur, regijskih, krajevnih in sektorskih poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite pa najmanj dva dneva oz. 16 pedagoških ur. Usposabljanje se lahko za posamezne skupine izvede v več delih.

VIII. UČNE VSEBINE

1. Uvod v usposabljanje
2. Ogroženost zaradi naravnih in drugih nesreč
3. Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
  - Splošno o sistemu
  - Sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja, sistem zvez ZARE
  - Informacijska podpora in GIS-UJME
  - Zaščitni ukrepi
  - Sile in sredstva za zaščito, reševanje in pomoč
  - Načrti zaščite in reševanja
  - Vloga, naloge in pristojnosti poveljnika CZ in članov štaba CZ ter razmerja s pod in nadrejenimi štabi CZ, županom in vodjem intervencije
  - Vodenje intervencij
4. Varnost in zdravje pri delu
5. Sodelovanje poveljnikov CZ in članov štabov CZ s Slovensko vojsko, Policijo, zdravstveno službo, Ministrstvom za okolje, prostor in energijo ter ostalimi pristojnimi službami
6. Psihološki vidiki nesreč
7. Odnosi z javnostmi
8. Študija primera
9. Praktična naloga – simulacije nesreč
10. Dnevne evalvacije
11. Evalvacija in zaključek usposabljanja

Če se pri posamezni skupini pokaže potreba po dodatnih vsebinah, lahko izvajalec usposabljanja le te vključi v program oziroma posamezne vsebine glede na predznanje udeležencev izpusti.

Za člane regijskih štabov CZ iz Ministrstva za notranje zadeve oz. Policije se program izvede v več delih. Izbor in trajanje vsebin v posameznem modulu določi izvajalec usposabljanja v skladu s programom in v dogovoru s pošiljateljem.

IX. UČNE METODE IN OBLIKE DELA

Pri usposabljanju naj predavatelji uporabljajo naslednje učne metode:

- predavanje
- igranje vlog
- demonstracijo
- proučevanje primerov
- razgovor
- reševanje problemov
- praktično delo

Predavatelji naj ob metodi predavanja uporabljajo še druge metode tako, da bodo udeleženci pri usposabljanju čim bolj aktivno sodelovali. Pri simulacijah nesreč udeleženci samostojno rešujejo probleme ob spremljanju in pomoči vodje simulacije.

X. UČNA SREDSTVA

Za izvajanje programa so potrebna naslednja učna sredstva in pripomočki:

- razširjene teze za predavanja, prosojnice za grafoskop oz. računalniške predstavitve, ki jih pripravijo predavatelji
- predpisi s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
- ocene ogroženosti in načrti zaščite in reševanja
- video kasete s posnetki vaj in akcij zaščite, reševanja in pomoči
- analize akcij zaščite, reševanja in pomoči
- zemljevid in delovna karta s preglednico sil in sredstev
- pribor za pisanje in risanje kart
- obrazci za vodenje aktivnosti zaščite in reševanja: dnevnik aktivnosti, pregled sil in sredstev, sprejeti ukrep, zaključno poročilo
- predpostavke za simulacijo nesreč
- osebna in skupna oprema poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite.¹

XI. PREVERJANJE ZNANJA

Preverjanje znanja pred komisijo ni potrebno izvajati. Predavatelji preverjajo razumevanje snovi in znanje med predavanji in med simulacijami s postavljanjem vprašanj in z razgovorom.

XII. FINANCIRANJE

Stroške izvedbe usposabljanja krije razen v primeru, da je dogovorjeno drugače, ustanovitelj. Ustanovitelj krije tudi stroške nadomestila za plačo, potne stroške in stroške prehrane.

---

¹ Osebna in skupna oprema sta navedeni v Odredbi o merilih za organiziranje in opremljanje Civilne zaščite .

XIII. NAVODILO

Pri usposabljanju je potrebno upoštevati vse predpise s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Med pridobivanjem osnovnih spretnosti iz štabnega dela se udeleženci seznanjajo s procesi vodenja, organizacijo dela in razdelitvijo nalog. Naloge se v štabu razdelijo po nesrečah in po vsebini: določitev ciljev, vodenje sil za zaščito in reševanje, varnostni vidik, planiranje in spremljanje aktivnosti, načrt zvez, koordinacija z ostalimi sodelujočimi strukturami, logistika (oskrba in transport sil, oprema), stiki z javnostmi, finance in administrativne zadeve.

Praktična naloga, pri kateri poveljnik CZ in člani štabov CZ na podlagi pripravljenih predpostavk organizirajo, vodijo, usmerjajo in izvajajo aktivnosti zaščite, reševanja in pomoči ob različnih nesrečah, se izvede po delih ali v celoti. Predpostavke naj bodo podprte z video posnetki nesreče, ki se jo preigrava. V simulacijo ali vsaj njen del se lahko vključijo telekomunikacijska sredstva (telefoni, faks, radijske postaje) ter uporabi računalnik in internet. Če je mogoče, v simulaciji sodelujejo tudi igralci vlog. Nekateri v neposrednem stiku delo štabov CZ otežujejo (npr. župan, novinarji, različni inšpektorji), eden pa na vnaprej določeni številki igra zunanji svet in različne vloge, npr. centre za obveščanje, nadrejenega poveljnika CZ, občana, ki ne najde otroka... Simulacije lahko potekajo v enem prostoru za vse štabe CZ naenkrat z enim vodjem simulacije, ali pa v ločenih prostorih z več vodji simulacij. Rezultati usposabljanja so večji, če ima vsak štab CZ svojega vodjo simulacije. Le ta opazuje in usmerja ter opozarja na različne možne rešitve.

Dnevna evalvacija se izvaja zjutraj za prejšnji dan. Izvede se v obliki razgovora, s kratkim vprašalnikom ali kombinirano.

XIV. POSEBNE ZAHTEVE

Udeleženci potrebujejo na usposabljanju obstoječe dokumente, ki urejajo področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v njihovem okolju: oceno ogroženosti, načrte zaščite in reševanja, organizacijsko shemo sistema zaščite in reševanja, sklep o določitvi in organiziranju enot, služb in drugih operativnih sestavov za zaščito, reševanje in pomoč, udeleženci iz občine pa še organizacijsko strukturo uprave, javnih služb in zavodov ter zemljevid največjega kraja v čim manjšem merilu. Dokumente mora za svoje udeležence zagotoviti pošiljatelj.

XV. LITERATURA

1. Nesreče in varstvo pred njimi, Ljubljana 2002
2. Bojan Ušeničnik: Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, Ljubljana 1999
3. Mihael Kline, Marko Polič, Vlasta Zabukovec: Javnost in nesreče, Ljubljana 1998
4. Marko Polič: Psihološki vidiki nesreč, Ljubljana 1994
5. Ujma, revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Ljubljana, vse številke
6. Osnovni znaki za označevanje sil in sredstev ter aktivnosti za zaščito, reševanje in pomoč, Ljubljana 1994
7. Predpisi s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami:
  - Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 44/02)
  - Doktrina zaščite, reševanja in pomoči, Ljubljana 2002
  - Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 64/94, 33/00-odl. us in 87/01 ZMatD)
  - Zakon o gasilstvu (Uradni list RS, št. 71/93, 28,00)
  - Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 71/93, 87/01)
  - Zakon o varstvu pred utopitvami (Uradni list RS, št. 44/00)
  - Zakon o Rdečem križu (Uradni list RS, št. 7/93)
  - Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99)
  - Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 75/03)
  - Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 22/99, 99/99, 102/00, 106/02)
  - Odredba o merilih za organiziranje in opremljanje Civilne zaščite (Uradni list RS, št. 15/00)
  - Uredba o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja (Uradni list RS, št. 45/97, 5/00)
  - Uredba o ukrepih za zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami (Uradni list RS, št.46/02)
  - Uredba o graditvi in vzdrževanju zaklonišč (Uradni list RS, št. 57/96)
  - Uredba o izvajanju zaščite, reševanja in pomoči z uporabo zrakoplovov (Uradni list RS, št. 46/98)
  - Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 3/02, 17/02)
  - Uredba o oznakah v Civilni zaščiti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 18/93) - kot sestavni del uredbe se uporablja slikovni del, objavljen v Odloku o oznakah v Civilni zaščiti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 21/91)
  - Navodilo o vodenju delovnih kart in uporabi znakov pri zaščiti in reševanju (Uradni list RS, št. 39/94)
  - Navodilo o izvajanju zaščitnih ukrepov (Uradni list RS, št. 39/94)
  - Navodilo o pripravi ocen ogroženosti (Uradni list RS, št. 39/95)
  - Navodilo za obveščanje o naravnih in drugih nesrečah (Uradni list RS, št. 54/97)

XVI. UČNI NAČRT

1. regijski poveljniki Civilne zaščite in člani štabov Civilne zaščite
2. občinski poveljniki Civilne zaščite in člani štabov Civilne zaščite ter strokovni delavci za zaščito in reševanje
3. sektorski in krajevni poveljniki Civilne zaščite in člani štabov Civilne zaščite

PUR - pedagoške ure

P - predavanje

V- vaje

S – skupaj

Vsebine	PUR (minut')								
	1			2			3		
	S	P	V	S	P	V	S	S	V
1. UVOD V USPOSABLJANJE									
- namen, cilji in vsebina usposabljanja - predstavitev izvajalca usposabljanja in udeležencev - ogled Izobraževalnega centra za zaščito in reševanje RS	0,5	0,5		1,5	0,5	1	0,5	0,5	
2. OGROŽENOST ZARADI NARAVNIH IN DRUGIH NESREČ									
Ogroženost zaradi naravnih in drugih nesreč - naravne in druge nesreče v Sloveniji ter zaznavanje ogroženosti - izdelava in vrste ocen ogroženosti - vaje: pregled lastne ocene ogroženosti	1	0,5	0,5	1	0,5	0,5	1	0,5	0,5
Zbiranje in uporaba podatkov za ocene ogroženosti - viri podatkov za ocene ogroženosti - metode in pripomočki za beleženje nesreč ter kartografija - vaje na Ljubljanskem barju: poznavanje zakonitosti pokrajine in naravnih enot, kulturna dediščina in naravne nesreče				3	1	2			
3. SISTEM VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI									
Splošno o sistemu - nacionalni varnostni ustroj Republike Slovenije - izhodišča in načela za organiziranje in delovanje sistema - normativna ureditev - temeljne naloge sistema - dolžnosti in pravice državljanov - osebna in vzajemna zaščita - izobraževanje in usposabljanje - ocenjevanje škode - upravno delo - inšpekcija - financiranje - raziskovalno delo - mednarodno sodelovanje	1	1		1	1		1	1	
Sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja, sistem zvez ZARE - vaje: delo z radijskimi postajami	1	1		2	1	1	1	1	
Informacijska podpora in GIS-UJME				1	1				

Zaščitni ukrepi										
Sile in sredstva za zaščito, reševanje in pomoč - vaje: pregled popolnjenosti in usposobljenosti formacij v lokalni skupnosti oz. regiji glede na oceno ogroženosti - vaje: pregled sredstev za ZRP ter obstoječih in manjkajočih dokumentov glede na oceno ogroženosti	1	0,5	0,5	2	1	1	1	0,5	0,5	
Načrti zaščite in reševanja - nivoji in nosilci načrtovanja, načrti za posamezne nesreče - vaje: pregled izdelanih in manjkajočih načrtov v lokalni skupnosti oz. regiji	1	0,5	0,5	2	1	1	1	0,5	0,5	
Vloga, naloge in pristojnosti poveljnika CZ in članov štaba CZ ter razmerja s pod in nadrejenimi štabi CZ, županom in vodjem intervencije - vaje: razdelitev nalog med poveljnika CZ in člane štaba CZ		0,5		1	0,5	0,5		0,5		
Vodenje intervencij - pristojnosti in posebna pooblastila vodje intervencije - priprava na intervencijo in njeno izvajanje - vaje: priprava operativnega načrta ob predpostavki nesreče	1	0,5		1	0,5	0,5	1	0,5		
4. VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU										
- splošno o varnosti in zdravju pri delu - zaščitna sredstva - zagotavljanje varnosti pri reševalnih akcijah - vaje: pregled osebne in skupne opreme	1	0,5	0,5	1	0,5	0,5	1	0,5	0,5	
5. SODELOVANJE poveljnikov CZ in članov štabov CZ:										
- s Slovensko vojsko - s Policijo - z zdravstveno službo - z Ministrstvom za okolje, prostor in energijo - z ostalimi pristojnimi službami	1	1		1	1		1	1		
6. PSIHOLOŠKI VIDIKI NESREČ										
- motivacija in motivacijske metode - vedenje in reakcije ogroženih in prizadetih - vedenje in reakcije reševalcev - reševanje nastalih psihosocialnih problemov - krizno upravljanje - vaje: simulacija različnih kritičnih dogodkov	1	1		2	1	1	1	1		
7. ODNOSI Z JAVNOSTMI										
- kaj je javnost, vrste javnosti in njihove značilnosti - komuniciranje z javnostmi - graditev dolgoročnih odnosov z javnostjo in komuniciranje v krizi - razlike in podobnosti med osebnim, telefonskim in pisnim komuniciranjem - vaje: priprava pisne izjave za javnost o dogodku, intervju z novinarjem ali izjava o dogodku na tiskovni konferenci	1	1		2	1	1	1	1		
8. ŠTUDIJA PRIMERA	2	2		2	2		2	2		

9. PRAKTIČNA NALOGA –SIMULACIJE NESREČ	3		3	5		5	3		3
10. DNEVNE EVALVACIJE				1	3 x 15'				
11. EVALVACIJA IN ZAKLJUČEK USPOSABLJANJA	0,5	0,5		0,5	0,5		0,5	0,5	
SKUPNO ŠTEVILO UR:	16	11	5	30	15	15	16	11	5

XVII. KONČNA DOLOČBA

Z dnem, ko začne veljati ta program, preneha veljati program uvajalnega in temeljnega usposabljanja poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite št. 849-02-5/99 z dne 24. 5. 1999 (za ciljne skupine regijskih, občinskih, sektorskih in krajevnih poveljnikov Civilne zaščite in članov štabov Civilne zaščite).

dr. Anton Grizold
MINISTER

Številka: 849-02-9/2003-1

Datum: 1.1.11. 2003

